

ik uit Wormerveer meenam en overplante, is dood gegaan. *B. bipinnatus*, is volgens Heukels ook bij Lonneker in 1914 waargenomen. Het is mij echter onbekend, of zij daar beter ontwikkeld was, dan de exemplaren, die ik zag.

Fig. 5.

In fig. 5 1), geef ik den bladvorm, die mij tot den naam bracht, naast dien van typische *B. tripartitus* 2) en van *B. connatus* 3), welk laatste blad ook van *B. tripartites* var. *integer* zou kunnen zijn.

Dordrecht.

A. W. KLOOS JR. C. I.

VAN EEN KLEIN KEVERTJE, EEN MOOI BOEK EN NOG IETS.

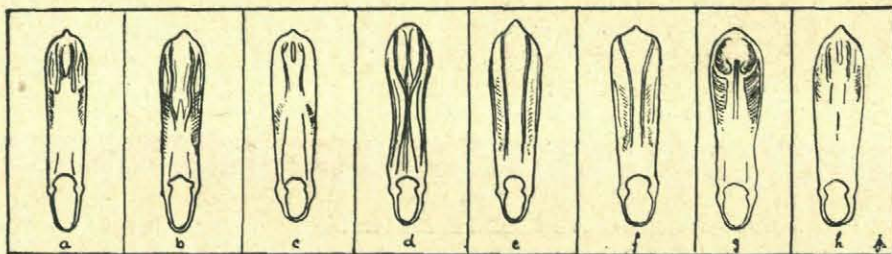
ET kleine kevertje was de aanleiding. Of eigenlijk de jongen, die met dat kleine beestje in een doosje bij me kwam en vroeg: »Weet u ook hoe dit diertje heet«. Hij trof het niet, want op het punt van kevers ben ik niet sterk. Dit is geen ongepaste bescheidenheid. Ik heb wel eens wat aan schildvleugeligen gedaan, vroeger er zelfs eens een begin van een verzameling van gemaakt, maar na wat gehaspel en gemodder de weinige representanten, die ik vermoord had, weggegeven. Ze prijken nu nog in de collectie van een teekenleeraar, die ze zoo nu en dan laat contereften. Ze hebben dus, en dit troost me, hun leven niet nutteloos gelaten.

VAN EEN KLEIN KEVERTE, EEN MOOI BOEK EN NOG IETS. 445

Het gebeurt wel meer, dat men mij een natuurobject brengt, dat ik niet ken, maar, dank zij allerlei mooie determineerlijsten, kan ik het opzoeken en word dan tegelijkertijd een beetje wijzer. En toen nu mijn jeugdige vriend daar stond met z'n pillendoosje, waarin een donkerblauw torretje, herinnerde ik me, dat ik in het bezit was van een keverboek in 5 deelen met honderden fraaie afbeeldingen en evenzoo honderden pagina's determineerlijsten, zoodat ik op vrij geruststellenden toon durfde zeggen: »Wel, we zullen dat eens even opzoeken.« Echter, dat opzoeken... Maar laat ik de feiten niet vooruitloopen.

Ik heb u van een kevertje gesproken en volgens mijn opschrift moet ik het ook over een boek hebben. Laat ik maar dadelijk zeggen, dat mijn zoo lichtvaardiglijk geuite veronderstelling: dat we het wel even zouden opzoeken, steunde op het bezit en leidde tot het raadplegen van dat mooie keverboek, dat heet: „Die Käfer des Deutschen Reiches.« geschreven door Edmund Reitter, Kaiserlicher Rat u. s. w. (zijn titels beslaan 8 regels compressen druk), welk werk uit 5 deelen bestaat, bijna geheel »nach der analytischen Methode bearbeitet« determinatielijsten dus, behalve 64 pagina's beschrijvende ontleedkunde over de schildvleugelen in deel I.

Op blz. 65 beginnen de lijsten en weldra zaten het nieuwsgierig jongmensch en uw onderdanige dienaar te onderzoeken in welke der beide afdelingen, waarvan op blz. 65 sprake was, het werd ondergebracht. Nu, dat viel niet tegen. Het was geen lid van de afdeling I

Manlijke geslachtsdeelen van *Haltica*-soorten (naar Reitter).
 a. *Haltica lythri*; b. *Haltica ampelophaga*; c. *Haltica brevicollis*; d. *Haltica oleracea*; e. *Haltica palustris*;
 f. *Haltica carduorum*; g. *Haltica pusilla*; h. *Haltica carinthiaca*.

Adephaga, die in deel I verder werden nageplozen, en die bestaat uit de bekende slanke loopkevers en de niet minder bekende waterkevers. Allemaal vleescheters.

Ons beestje behoorde dus tot afdeling II *Polyphaga*, waardoor we dus deel I op zij konden leggen.

Die *Polyphaga* heeft heel wat »Familienreihe« en tot een dezer: de *Phytophaga* besloten we, zou ons beestje behooren. Dat bracht ons ineens in deel IV bladzij 1, waar ons verteld werd, dat er maar 3 familiën waren; *Bock-Laub- und Samenkäfer*, of in officieelen stijl: *Cerambycidae*, *Chrysomelidae* en *Lariidae*.

Ons blauwe diertje bleek onderbracht in de middelste familie, dus die der *Chrysomelidae* of *Blatt- oder Laubkäfer*. Deze bleek 5 onderfamilies te bezitten tezamen bevattende 66 geslachten en na eenig gesnor en gezoek kwamen we zoover, dat we wisten, dat ons beestje behoorde tot de onderfamilie der *Galerucinae* en zijn geslachtsnaam was *Haltica*.

Een zucht van verlichting ontsnapte ons en misschien nu ook den geduldigen lezer. Echter; we zouden nog dienen op te zoeken welke *Haltica*-soort het was en... En toen begon pas het feest.

Nooit heb ik geweten, dat er zooveel in die keverboeken te koop was. En het leek me wel aardig, u daar wat van te vertellen. Wil dus nog even luisteren: (ge zult u uwe welwillendheid niet beklagen, hoop ik).

Op blz. 168 van deel IV dan waar we hadden vastgesteld, dat de voorhoofdshoeken rondachtig-driehoekig of wel rondachtig waren, tegen elkaar over staand, belandden we in No. 3^a waar we lazen:

Grössere Arten (4—5 m. M.) mit grossen, umrandeten St.- (voorhoofd) Höckern, etc. en dan heel kalm tusschen haakjes deze mededeeling:

Die folgenden Arten sind einander in einzelnen Fällen äusserst ähnlich, so dass zu einer sicheren Bestimmung die Extraktion u. Untersuchung des Kopulationsapparates des ♂ notwendig ist. Heusch, dat staat er: Van dit hoogstens 5 m. M. groote torretje moet, als het een mannetje is, het geslachtswerktuig worden onderzocht en daaruit wordt geconcludeerd tot den naam van het diertje. Anders kent men ze niet uit elkaar! 't Is sterk! Als je zoiets leest, dan is je eerste gedachte: »Hoe vonden de menschen het? Hoe kwamen ze op het idee?« Je verbazing is minstens even groot als je bewondering.

Het boek geeft nu een zeer gedetailleerde beschrijving, hoe men het orgaan moet losmaken en praepareeren. Het noemt zelfs al de ingrediënten (weininge maar), die daarbij noodig zijn en het beschrijft alles zóó omstandig, dat ik wel meer dan een bladzij van D. L. N. zou noodig hebben om het over te nemen. Dat zal ik niet doen, maar ik raad iedereen aan om het in Reitter's boek eens na te lezen. Ik haalde het aan, om u te laten zien, hoe er in dat werk naar volledigheid getracht wordt, zelfs, waar het de ontleding van een kevertje en de praepa- reering van het kenmerkend deel geldt.

En dat gaat steeds door! Telkens weer wordt men getroffen door dat streven naar vol- strekte duidelijkheid en omstandige beschrijving van de kenmerken. Hier ziet men afgebeeld de verschillende gezichten, waarmee de kevers een mensch aankijken, daar weer geeft men een teekening met de details van de randjes langs de oogen der beestjes, etc. — Je krijgt een gevoelig respect voor de studie der kevers, vind ik en voor de menschen die daar knap in zijn. Maar ook... en daarvoor ben ik blij, dat ik dit eens heb doorgemaakt, — voor die wonder- schoone wereld van levende dieren, al zijn het dan ook maar gewone torren. Hier kon ik het bij laten. Ik moet echter nog één ding zeggen: wie in het bezit wil komen van Reitter's »Käferbuch« moet beginnen met lid te worden van de »Deutscher Lehrerverein für Naturkunde«. Dat kost maar een paar gulden per jaar en dan ontvangt men dergelijke boeken... gratis. 't Is niet te gelooven en toch waar. Ik heb er behalve het genoemde een paar mooie deeltjes over vlinders van gekregen met afbeeldingen... schitterend! Een aardig boek over spinnen, over petrefacten, een anatomisch boek van den mensch met mooi gekleurde platen etc. Men kan zich aanmelden bij den heer J. Koornneef, 1e Const. Huygensstr. 67, Amsterdam, die u verder alle mogelijke inlichtingen gaarne verschaft. Ik heb er ondervinding van.

Nu eindig ik met, bij wijze van illustratie, enkele afbeeldingen van de bewuste »Kopulations- apparate«.

Amersfoort.

A. JOMAN.

DE VOGELS UIT MIJN NESTKASTJES OP NOORD-HOUDRINGE.

(Vervolg en slot van blz. 411).

N het voorjaar kwam de heer C. Stolk, die enkele huizen van me vandaan woont, me het volgende meedeelen: »Sinds eenige dagen kwam tegen een uur of negen een koolmees telkens met z'n snavel tegen het raam tikken. We openden daarop dan steeds het raam en de koolmees, die onze koolmees bleek te zijn (de heer Stolk heeft nestkastjes), wipte naar binnen en ging op mijn vrouw's hand zitten, om het hem aangeboden voer op te eten.«

Dat duurde zoo voort en het verwonderde me wel, het was reeds April, dat ze tot zóó laat in den tijd hun bezoeken voortzetten, want bij roodborstjes was dat ook alleen in de wintermaanden en zoodra het voorjaar merkbaar werd, was het uit.